

HOLLANDIA PIJPEN (2)

door Fred Tymstra

Het assortiment

Hollandia doorrokers waren in verschillende uitvoeringen verkrijgbaar. Grotendeels kwamen de modellen overeen met die van Goedewaagen en Zenith.

Een aparte groep vormden de modellen afkomstig van de Grünstädter pijpenfabriek Bordollo: Mutsen, Stummels, Cilinders en Kogels. Hierover is het een en ander al geschreven in PKN IX, 33, blz. 13 e.v. De Bordollo-pijpen zijn in Nederland op kleine schaal verkocht.

In de prijscourant van 1928 werden de diverse soorten met de toen geldende prijs vermeld.

Doorrokers zonder beeld

Deze doorrokers werden voorzien van transparant glazuur, een nikkelen buisje en hardgummi mondstukken. De pijpen waren het voordeligst in prijs: fl. 2,80 per dozijn.

Doorrokers met lichtbeeld

Als extra handeling werd een vuurvaste transfer aangebracht. Na het doorroken werd het plaatje (lichtbeeld) zichtbaar. De prijs was fl. 3,20 per dozijn.

Plateelpijpen

Deze pijpen werden met de hand beschilderd. De schilders bouwden een grote vaardigheid op bij het vervaardigen van dit "massawerk". De pijpen waren vooral bestemd voor de toeristen, met afbeeldingen van molens, landschappen en schepen op de kop. Prijs fl. 5,90 per dozijn.

Plateelnaampijpen

Deze met de hand beschilderde pijp kon men naar eigen wens op bestelling laten vervaardigen. Ze werden eenmalig of in enkele stuks vervaardigd en meestal als geschenk gebruikt. Zeer interessant voor verzamelaars, omdat op de pijpen afbeeldingen staan over firma's of beroepen en vaak voorzien van naam en jaartal.

Prijs per stuk fl. 0,60, de kleinere sigarenpijp fl. 0,40.

Brunopijpen

Dat zijn tabakspijpen uit de normale serie maar nu vlekkerig donkerbruin geglazuurd. Ze werden met een nikkelen buisje en zwart gummi mondstuk afgemonteerd. De bedoeling was een houten bruyère pijp te imiteren. Prijs per dozijn fl. 3,10.

Tip-top doorrokers

Deze pijpen waren geheel van klei en uit één stuk gegoten. Ze werden aan het mondstuk voorzien van een gummi ringetje ter voorkoming van het plakken aan de mond. Rond de steel werd een gekleurd bandje geschilderd. De prijzen waren afhankelijk van de uitvoering: met lichtbeeld fl. 1,90 per dozijn, met gekleurd plaatje fl. 2,20 en in plateeluitvoering fl. 3,40.

Losse koppen

Het was mogelijk om losse koppen te kopen uit de Hollandia-modellen voor kurkroeren, en uit de Bordollo-modellen. Ze kostten fl. 1,40 - fl. 1,60 per dozijn. De keuze van het mondstuk kon men zelf bepalen. Voor een gummi mondstuk werd een opslag van fl. 1,20 per dozijn berekend, voor een amberkleurig mondstuk fl. 1,00 en voor een mondstuk gemaakt van weichselhout fl. 2,20.

De gebogen modellen van de losse koppen konden ook geleverd worden met een kettinkje aan het nikkelen buisje. De prijs werd daardoor fl. 0,30 per dozijn hoger.

De sigaren- en sigarettenpijpjes waren goedkoper. Naargelang de uitvoering werden ze verkocht van fl. 1,90 tot fl. 3,90 per dozijn. Deze pijpen werden met buisje en mondstuk geleverd.

Ook bestonden ze geheel uit klei. De goedkoopste uitvoering kostte fl. 1,00. Heel speciaal was de serie Dobbelsteenpijpen. De kop van de pijp had de vorm van een dobbelsteen. Deze pijpen werden verkocht van fl. 3,60 tot fl. 6,30 per dozijn.

In 1920 waren de prijzen van de Hollandia pijpen minder dan de helft van die uit 1928. Tot ongeveer 1920 kon men behalve pijpen met witte lichtbeelden ook pijpen met lichtblauwe lichtbeelden bestellen. De prijs werd per dozijn met fl. 0,40 verhoogd. Een aardig voorbeeld van pijpen met een lichtblauw lichtbeeld zijn de Watersnoodpijpen uit 1916. In PKN VIII, nummer 31 staat op blz. 72 zo'n pijp afgebeeld.

Na het ter ziele gaan van de Reginafabriek begin jaren tachtig werden op het terrein aan de Oosthaven dubbelwandige pijpen van één model op-

Koning Albert Pijp

Hollandia Doorrookers

SNEL DOORROOKEND — BERSTVRIJ

NIEUW!!

Geëmailleerde

„HOLLANDIA” Doorrookers

met lichtbeeld „STADHUIS ROTTERDAM”.

BERSTVRIJ DOORROOKEND.

VREDES- DOORROOKERS

GEËMAILLEERDE

„Hollandia” Doorrookers

met lichtbeeld „Vredespaleis”

BERSTVRIJ DOORROOKEND.

Lichtbeeld Doorrookers
met **BELGISCH KONINGSPAAR**

Hollandia Doorrookers

SNEL DOORROOKEND — BERSTVRIJ

gegraven. De pijpen waren ongeglazuurd, maar wel voorzien van een nikkelen buisje. Het is niet duidelijk of deze pijpen door Hollandia zelf geproduceerd zijn. Tot nu toe is een gaaf geglazuurd exemplaar mij onbekend.

De afzetmarkt

Hollandia bediende met name de lokale markt in en om Gouda en verkocht aan groothandelaren in rokersbenodigdheden. Uit stukken worden o.a. de namen genoemd van C. de Rijk uit Amsterdam en Peeters en Gans uit Aalten. Zij leverden aan de winkeliers via hun catalogi. Van export was nauwelijks sprake. Onder de spaarzame klanten wordt firma De Boer uit Chicago vermeld.

Ook concurrerende pijpenfabrieken namen van elkaar producten af. Op zich is dat geen zeldzaamheid, het ging immers om de nering. Aardig is de vermelding van een brief uit 1915 waarin de firma Trumm & Bergmans pijpen bij Hollandia bestelde, bestemd voor de firma A. Hillen uit Bree, België (*afb. 1*). Het gaat om pijpen met de afbeelding van het Belgisch koningspaar, koning Albert en Hindenburg.

Reclamevoering

In tegenstelling tot het Regina-aardewerk werd er voor de pijpen weinig aan reclame gedaan. Men volstond in hoofdzaak met (show-)kaarten voor de winkelier. Zie PKN XIX, nr. 74, blz. 844.

Verder werden kleine reclamekaarten en etiketten verspreid bij de uitgifte van een nieuw model of bij nieuwe afbeeldingen (*afb. 2*). Een voorbeeld is de showcard van de ASTRA-pijpen. Deze pijpen waren voorzien van een lichtbeeld met spreuken (*afb. 3*).

Eindejaarsbalans

tabel 1

VOORRAAD		WAARDE IN fl.
PIJPEN	302,5 DOZIJN	331,71
PIJPEN BISCUIT		-,-
ROEREN	85 GROS	294,51
NIKKELEN BUISJES	1188 GROS	3034,55
MOEDERVORMEN VOOR PIJPEN		500,-
PIJPAARDE	100 KG	3,50
PIJPENDOZEN		11,60
HOUTWOL	15 BALEN	51,73
KISTEN VOOR VERPAKKING		100,-

NIEUW

17

NIEUW

«HOLLANDIA»

GOUDA

NIEUW

ASTRA
DOORROOKERS

MET

HOLLANDSCHE SPREUKEN

ALS OPKOMEND LICHTBEELD

NIEUW

Afb. 3

Afb. 4

Aan het einde van het jaar werd de balans opgemaakt. Als voorbeeld zijn hierbij in *tabel 1* wat gegevens over de voorraad van 1928 voor wat betreft de pijpenafdeling.

Vergelijking met dezelfde artikelen in 1920 laat zien, dat toen een aanmerkelijk grotere voorraad en een hogere waarde voor de moedervormen staan genoteerd. Voorzichtigheidshalve kan opgemerkt worden, dat er in 1928 van terugloop in productie sprake was.

Afbeeldingen op pijpen

Lichtbeelden

Afbeeldingen die na het roken op de pijpen zichtbaar waren, werden uit allerlei onderwerpen gehaald.

Om een aantal voorbeelden te noemen: een schietende jager, het Vredespaleis in Den Haag, het schip de Nieuw-Amsterdam, honden van allerlei ras, oude huizen, wielrenners, een hondenkar, boerenlandtaferelen, boters, een jockey, roeiers, spreuken enz.

Naar aanleiding van bepaalde gebeurtenissen werden herdenkingspijpen uitgegeven. Al eerder is de serie over de Watersnood van 1916 afgebeeld in PKN VIII, nr. 31, blz. 71.

In 1913 werden ter herinnering aan honderd jaar Koninkrijk pijpen uitgebracht met thema's over ons koningshuis (*afb. 4*). Men ziet o.a. de Oranjeboom, Wilhemina met Juliana en het inhalen te Scheveningen van Willem I.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- PKN-nummers 31 en 33
- Fabrieksarchief Regina, in privébezit
- Fabrieksarchief Trumm & Bergmans, privébezit
- Collectie F. Tymstra
- Catalogi en prijslijsten Hollandia

OPROEP

Wie bezit pijpen of gegevens van de Goudse fabriek IVORA?
Deze fabriek maakte doorrokers met in het nikkelen buisje
de naam IVORA gestempeld.

Reacties graag naar Fred Tymstra.